

Interjú Fehérné Katalinnal és Dobó Ferencsel

Készítette: Nagyné Patkós Krisztina

2014. augusztus 4-én, Budapesten találkozunk, a pár otthonában, ahol már egy éve élnek. A találkozót Katalinnal az épület bejáratánál beszéljük meg. A bejárat előtt másokkal beszélgetve, dohányozva vár, mosolyogva közelít, amikor összenézünk. Átlagos magasságú, vékony nő, hosszú sötétbarna, majdnem derékig érő copffal, térdig érő ujjatlan nyári ruhában van. Mint később kiderül 52 éves. Az öltözködése, megjelenése és a viselkedése fiatalabb korra utal, csak a bőrén látszik a kora. Természete vidám, könnyed, beszédes. Párjával, aki nála közel tíz évvel fiatalabb, két éve ismerik egymást. A párja szerint neki már ilyen asszony kellett volna korábban is, hogy jó úton járjon.

Az emeleten laknak egy kis garzonlakásban, mely tiszta, rendezett, saját tárgyakkal otthonossá tették. Plakátok az ajtón, egy nagy természeti kép. Mint utóbb kiderül, az ALDI egyik poszterének reklám és felirat nélküli része. A párja, mikor az ALDI-ban dolgozott a kidobástól mentette meg. Saját hűtőszekrény, mikrohullámú sütő, villanyrezsó, valamint videó, dvd-lejátszó, egy hagyományos és egy lapos tévé is van a szobában, több hangfalas kihangosítással. A férfi műszaki érdeklődésű, szívesen szerel, bütyköl.

Kávéval, üdítővel kínálnak. Beérném a csapvízzel is, de erősködnek, így kapok egy pohár narancsos üdítőt.

Hellyel kínálnak, az asztalnál leülünk. Katalin barátságosan elkezd:

- Na, majd maga kérdez, és én meg válaszolok. – *mondja vidáman.*
- **A születésétől kezdve érdekel az élete.** Én '62-ben születtem, télen. Édesanyám már meghalt sajnos. Budapesten, Kőbányán születtem, ott dolgozom most is a Közterületfenntartónál. Egy ilyen burokházban laktam, 5 éves koromig, aztán 1967-ben költöztünk át Budára.
- **Milyen az a burokház?**
A burokház, az ilyen szoba-konyha volt. Régen munkásszálló volt, csak átalakították lakóházzá, de az már sajnos elavult. Most már átalakították a környéket, tízemeletes házak vannak ott. Az utcanév az megvan a mai napig. Ez a metrónak a végállomásánál volt. Aztán, átköltöztünk Budára, ott jártam iskolába. Az a sulis is már megszűnt, elbontották sajnos.
- **Térjünk vissza kicsit, amíg Kőbányán éltek. Milyen volt az élet? Kikkel lakott a burokházban?**
- Szüleimmel, testvéreimmel. Vagyunk mi hatan: négy lány, két fiú, én az ötödik vagyok. A húgom a legkisebb, majdnem nyolc évvel született utánam. Én '62-ben születtem, a húgom meg '67-ben. Még mit mondjak erről a gyerekkoromról...? (*gondolkodik, de sorolná tovább a főbb „hivatalos állomásokat”*) Iskolába Budára jártam.
- **Milyen szórásban, milyen korkülönbséggel születtek egymás után a testvéreivel? Voltak, akik kirepültek akkor már?**
- Azt lehet mondani, hogy Anyu míg meghalt, mindig volt mellette valaki. De hát a legutolsó pillanatban is mellette voltunk. Mi már úgy repültünk ki, amikor '98-ba meghalt. (*36 éves volt ekkor.*)
- **Akkor már felnőttek voltak.**
- Igen, már mindenki felnőtt volt. Unokái is vannak már. Heten laktunk együtt, mert már a húgom itt született Budán. A lakás egy szoba-konyha volt, de heten voltunk. A

szüleim, meg mi öten. Anyukám nagyon sokáig háztartásbeli volt. Apukám szállítómunkás volt a szeneseknél, nagyon sokáig. Utána Anyu, amikor még nem tudott dolgozni, akkor keresett bedolgozói munkát. Aput '76-ban elütötte az autó, meg Anyut is, utána Apu nagyon sokáig betegállományban volt. Utána visszament, de utána már nem tudott úgy dolgozni. Utána ment el kocsimosónak. Utána az sem jött össze, és utána már le kellett mennie vidékre gyakorlatilag. Szüleim elváltak. Mindig tartottuk velük a kapcsolatot. Az apám leköltözött a nagynénémhez, de akkor mi már felnőttek voltunk. '97-be halt meg Apu, már van vagy tizenöt éve. Addig ott vidéken élt, de úgy, hogy ápolta a nővérét, mert a nővére meg beteg volt.

- **Milyen volt az élete gyerekkorában?**

- Nagyon jó volt. Nagyon jó volt (*mondja lelkesen*). Volt egy kis erdő, ahol tudtunk játszani. Előttünk egy gyönyörű nagy rét, ahol labdázni tudtunk. Sokkal jobb volt, mint itt bent a belvárosban. Szabadabbak voltunk, de bent is jó volt. Volt egy játszótér, ahová le tudtunk menni. Volt egy park, ahol le tudtunk menni napozni. Ott meg pancsikoltunk is, mert volt egy szökőkút. Ugye mi gyerekek... (*nevet*). A gyerekek belepancsikoltunk nyáron. '76-ban, mikor Anyuékat elütötte az autó, otthagytam az iskolát, mert annyira kicsi volt a húgom. Akkor is a rokonok segítettek.

- **Visszatérhetnék még korábbra? Járt ön óvodába?**

- Nem, mert akkor még nem nagyon kellett. Amikor elkezdtem az iskolát, akkor úgy volt, hogy már rögtön az első osztály. De anyu mindig vitt ilyen foglalkoztatásra, ilyen iskola-előkészítő foglalkozásra. És akkor úgy kezdtem neki az iskolának.

- **Milyen emlékei vannak az iskolás éveiről?**

- Nagyon jó, nagyon sokat kirándultunk, mindenhová mentünk a Vera nénival, a tornatanárnővel kirándulni, Tihanyba, Badacsonyba. Voltunk úttörőtáborban Kaposváron, Somogyváron. Voltunk Egerben. Azt lehet mondani, hogy a környéket végigjártuk iskolás korunkba. Voltunk Csillebércen kirándulni, a Dunakanyarban, Esztergomban. Végigjártuk az egész országot az egész iskolával. A kiránduláson az volt a legjobb, hogy a Vera néninek a férje is jött velünk, és akkor hozott mindig bográcsot, meg szalonnát sütöttünk. Kimentünk a Hármashatár-hegyre. Ott főztünk általában. Mert én olyan kislány voltam általában, hogy mentem a nagyobbakkal is. Más osztállyal is, minden héten mentem más osztállyal is. Vera néni mondta, hogy aki akar jönni, az jöhet. Akkor nem volt megkötve, hogy aki akar jönni, az jöhet. Föltaláltam magam.

- **A nyári szünetek hogy teltek?**

- Jól, nagyon jól. – *mondja lelkesen* - Apu sokat vitt cirkuszbá, gyerekelőadásra. Nagyon sokszor voltunk az iskolával Balatonon, úgy, hogy reggel mentünk, este jöttünk. Nagyon sokat jártunk le Fonyódra, a strandra. Akkor Apunak volt egy nagyon kedves ismerőse – már régen meghalt – oda is kijártunk a kertbe. Mentünk strandolni. Volt ott egy kis patak, ami tóvá duzzadt és ott lehetett fürödni, oda nagyon sokat kijártunk. Akkor nagyon sokat jártunk a húgom keresztanyjához, nekik a Duna-parton volt a víkendházuk. Oda is levittek. Ha nem Apu, akkor a húgom keresztanyja. Akkor volt egy másik nagyon jó ismerősünk, az meg levitt a Római-partra, ott is voltunk. Tehát egész nyáron mindig kirándultunk, mindig vitt valaki bennünket. Akkor volt, hogy Pécelre levitt Apu. Amíg nagyapám élt, akkor odavittek a faluba nyaralni, nagyon jó gyerekkorom volt.

- **A testvéreivel milyen szórásban vannak?**

- Mindegyikkel tartom a kapcsolatot.

- **Már úgy értem, hogy milyen időközönként születtek egymás után? Mennyi idősök voltak?**

- Hát a legidősebb most már hatvan fele van, '57-ben született. A két lány '59-ben, a bátyám az '61-ben, én '62-ben, aztán jött a húgom '69-ben. Tulajdonképpen egy-két év különbségek voltak köztünk. Együtt nőttünk fel, mindig volt kivel játszani. Amikor meg Budán laktunk, akkor állandóan jöttek az iskolatársak, meg a barátnők a bátyámékhöz, mindig volt valaki. Volt olyan, hogy húsz gyerek összejött. De, mikor Anyuék különmentek, ez megváltozott. Anyu összetartotta a családot.
- **Hogy kerültek a XI. kerületbe? Mi volt az oka a költözésnek?**
- Azt lebontották, mert azt szanálták utána. Oda tízemeletes házakat építettek, és akkor úgy kaptuk a másikat. Anyu kiharcolta. Ugye, a mienk csak szoba-konyha volt. A Tanácshoz járt Anyu.
- **Kelenföldön milyen körülmények között éltek?**
- Ez már két és fél szoba volt, társasház. Kényelmesebb volt.
- **Milyen volt gyerekként új helyre költözni?**
- Nem fogtuk még föl, gyerekek voltunk. Apu meg Anyu vitt minket iskolába, mert azért távolabb volt az iskola a lakásunktól, busszal is kellett menni, villamossal.
- **Az iskolában mi volt, ami érdekelte?**
- Földrajz (*vágja rá*), matematika, természet. A történelmet utáltam kimondottan. Meg a tornát szerettem nagyon. Az iskolás években voltak szakkörök, fotószakkör, táncszakkör, ének szakkör, ezeken mind részt vettem, majdnem az utolsó percig.
- **Jó kis lehetőségek. Mostanában már jó pénzeket lehet fizetni ilyen szakkörökért.**
- Hát igen. Most, hogy én jártam az angolra, látom, hogy jó pénzeket kell fizetni egy ilyen tanfolyamért. Csakhogy én a BMSZKI-n keresztül ingyen jártam. A suliban is volt angol.
- **Mesélte, hogy jóban volt a tanáraival. Diáktársaival is?**
- Mindegyikkel, mindegyikkel.
- **És milyenek voltak a tanulmányai?**
- Hát négyes, ötös.
- **Hogyan folytatta tovább?**
- '76-ban Anyuék elütötte az autó, mindkettejüket, pontosabban mind a négyüket, mert a keresztanyám is ott volt, meg keresztapám is. Mert az utcánkba építettek egy ilyen gyalogos átkelőt. Nem felejttem el, ahogy kinéztem az ablakon – soha nem felejttem el – ahogy a taxis megállt, a másik meg mellette nem állt meg. A szülők meg pont mentek át a zebrán. És még Apu feltartotta a kezét, hogy álljon meg a kocsis. A taxi meg is állt, a másik meg kikerülte, és el is ütötte őket. Írta is az újság abban az évben.
- **Mi lett a következménye ennek az egésznek?**
- Hát következménye az, hogy egyszer följött, hogy ne jelentsék fel, de a'sszem, nyolc hónapot kapott. Nem is tudom, hogy hány, mennyi pénzt kellett neki fizetni, f ájdalomdíjat vagy valami ilyesmi. A legidősebb bátyám két hónapig ideggondozásba járt. Őtet nagyon megviselte. A szüleim fel tudták dolgozni hál'Istennek az eseményt. Fizikailag nem: Anyámnak az egyik lába, Apámnak meg mind a két lába. Apámnak egyik lába sem hajlott azután, csak 70%-ig tudta behajlítani. Úgy jönni-menni tudtak mind a ketten, de fizikai munkát apám nem tudott végezni azután már.
- **És akkor mi történt? Rokkantosították?**
- Nem, utána Anyu elment még bedolgozni a lábával, mert azt tudta végezni. Meg akkor csinálta a háztakarítást, nagyon sokáig. De Apu az nem... El tudott helyezkedni, de csak ideig-óráig, mert nem bírta a lába, mert mind a két lába megsérült. Az egyiknek nyílt törése volt, a másiknak meg a térde ment széjjel, tehát mind a két ínszalagja elszakadt. Aztán Anyu kapott egy mellrákot, de majdnem harminc évig húzta vele. Nem szedték ki, mert ő húzta-vonta, nem akarta kezelteni, mert ő nagyon rettegett az orvostól. Az utolsó pillanatig nem hagyta. De aztán mégis bekerült, levágták a mellét,

plasztikázták, és akkor arra öt évre halt meg. Szóval harminc évig húzta, így kiterjedt, az orvos is mondta, hogy sokáig húzta.

- **Mi történt általános iskola után, amikor elvégezte?**

- Hát elmentem dolgozni 16 éves koromban. Nagyon sok mindent csináltam. Én előtte voltam konyhán, takarítottam egy építkezésnél – de az nem jött be – aztán elmentem konyhára dolgozni, és ott voltam több mint húsz évig. Mindig, ahol volt. Bekerültem egy gyárba, az nem jött be. Utána elmentem söpörni, azt majdnem tíz évig csináltam a köztisztaságinál, és utána kerültem konyhára. Azt szerettem. Aztán most aluljárózik, megint a köztisztaságinak.

- **A családi élete hogy alakult? Mondta, hogy sokáig élt az édesanyjával?**

- Túlestem két házasságon, ami nem jött be, mert mind a kettő ivott.

- Az első férjemet úgy ismertem meg, hogy ott dolgozott – Hallgass Papa! *(szól ki a beszélgetésből az élettársának)* Üljél te is ide le! *(mondja nevetve)*. Az első férjem a közterületen dolgozott. A másikat ismerős által ismertem meg, a nővérem fiai által. Az első házasságom ó volt, az első férjem meghalt, betegségben. Megműtötték a gégejét, és nem sikerült a műtét. Rosszul műtötték, rossz helyen. Amikor másodjára is műtétet csináltak volna, előtte meghalt, orvosi műhiba miatt.

- **Gyerek nem született az első házasságból?**

- Nem... Az a legelső udvarlómától lett volna. De sajnos meghalt a fiam, hat hónapra halva született meg. Én nem jól viseltem, meg a párom sem, de túltettük magunkat.

- **Nem folytatódott a kapcsolat?**

- Nem, mert ő is ivott, és féltékeny volt. Betegesen féltékeny volt. Ő lent maradt vidéken a szüleinél, én meg feljöttem. Nem voltunk házasok. Az első férjemmel hat évig voltunk együtt, arról meg megtudtam, hogy ő is 36 évesen elitta a máját. Meghalt, özvegy lettem. A másik férjemmel még él, hála Istennek, egy második kapcsolatban, még gyerek is van. Vele pár évet voltam, azt lehet mondani, hogy három évig éltünk gyönyörűen, utána összeházasodtunk, és utána mintha kettévágták volna. Ivott, züllött, verekedett. Nyolc évig voltunk úgy, de különmentünk. Én adtam be a válópert.

- **Gyerek lett a kapcsolatból?**

- Nem, nem, nem.

- **És azóta?**

- Azóta egy pár kapcsolatom volt. ... Most ő van *(mondja az élettársára)*.

- **Vele, hogyan ismerték meg egymást?**

- Ővele úgy, hogy jártunk egy népkonyhára kajálni, és úgy. Ő volt az én szépfiúm. *(mondja az asztal felé nézve, mosolyogva, majd Ferire néz)*.

- **Ki kezdeményezett?**

- Én. Aranyos nagyon.

- **Mióta vannak együtt?**

- Két év és négy hónap.

- **Említette, hogy az édesanyjával éltek harmincvalahány éves koráig.**

- Az utolsó percig. Meg a húgom is, meg majdnem minden gyereke. A bátyám elköltözött, megnősült. Aztán a sógornóm öngyilkos lett, akkor így került a bátyám vissza az Anyuhoz. A kisebbik bátyám az tizenöt éve Sallán lakik. Én is minden válás után visszamentem Anyuhoz. Mindig az Anyu volt a bázis, mindig ő volt a bázis. Mindig Anyu volt a bázis. Akármilyen problémánk volt: ANYU. Összetartotta a családot, az unokákat is, a barátokat is. Tehát ő olyan személy volt maga, hogy mindenkit összefogott. Amikor mi jártunk iskolába, jöttek az iskolatársak, ő azokat is összefogta, ebédre vagy vacsorára, mindig. Volt, hogy ott is aludtak. Már úgy szólították Anyukámat, hogy Mama, vagy Anyu. Azt mondta: „*Lányaim, az én kötevényemnek nagyon sokan aláférnek.*” Ilyen volt végig, az utolsó percig.

- **A szülei viszonya milyen volt egymással?**
- Ők mindig úgy voltak velem, hogy a gyerek az adott. Amikor a húgom kicsi volt, veszekedtek azért. Többször szétmentek, de mindig összehozta a család őket. Mi mindig összejöttünk.
- **Az édesanyja elvesztése milyen hatással volt a családra?**
- Hát nekem nagyon rossz, a húgom a mai napig nem tudja feldolgozni. Ő lelkileg ki van a mai napig is. A két bátyám fel tudta dolgozni úgy, ahogy, meg a két lány is, meg én is, de a húgom nagyon nem vészelte túl, hogy elvesztette anyánkat. Előttünk halt meg, kórházban. Mindennap bejártam hozzá. Amikor dolgoztam a konyhán, vagy reggel, vagy délután mindig ott voltam az utolsó három hónapban. A húgom, tudom, hogy minden reggel bement, kérdezte Anyutól, hogy bejövünk-e? Bementünk, mind a hárman. Nővéremnek volt egy élettársa, aki vigyázott a két gyerekre, a húgomnak a két fiára. Bementünk, fél hat körül értünk be. Hallotta, hogy mi mit beszélünk, meg kikkel mi van, meg elmeséltük a gyerekek dolgait. Annyit tudott, hogy bólogatott, meg sírt. Akkor hat óra előtt öt perccel leállt a szíve. Akkor szóltunk, visszaélesztették, és utána hat után valamikor végleg elment. Én csuktam le a szemét. Elbúcsúzott, aztán elment. Egy kérése volt annak idején, hogy ne rakjuk a földbe, ne prédikáljon neki pap, hanem csak szűk családi körben temessük. Hát ezután a húgom az nagyon kivolt. Nagyon sokáig ott laktam utána, aztán elköltöztem, és akkor utána el is vették a lakást. A húgomék nagyon sokáig ott voltak, utána elvették tőlük. A húgomnak a volt élettársa, akinek sajnos most volt a temetése, meg Anyunak a volt élettársa csinálták a dolgokat. Erről nem érdemes beszélni.... Mert jó volt, de én nem nagyon szerettem. Nagyon sok rosszat tudnék elmondani Anyu élettársáról. Nem nagyon voltam jóba vele. ... Volt, hogy eladott mindent, amikor Anyu kórházba került, felvette a nyugdíját, elköltötte. Míg Anyu bent volt a műtetre három hónapig, addig kikapcsolták a villanyt is. Szegény Anyu... még az volt a jó, hogy csinálta a nyugdíj mellett a háztakarítást, hogy abból éltünk, meg én segítettem.
- **Élettársa nem dolgozott?**
- Dolgozott, csak elcseszte a pénzt. Kulcsmásolóként dolgozott eleinte, de aztán bekerült a buszgarázsba, és ott szerelvényeket csinált. Azt otthagya, aztán bekerült a húsiparba, ott nagyon sokáig dolgozott, aztán azt otthagya. Aztán valamit dolgozott, már nem tudom.
- **Édesapja akkor nem járt fel a családhoz?**
- Nem, nem, akkor már lent volt. Én mikor bekerültem a hajléktalan szállóba, akkor mindennap mentem Anyuhoz. Reggel mentem, este jöttem. Meg ugye mindig kellett valamit csinálni, mindig segítettem. Én végig Anyu mellett voltam, azt tudom. Négy és fél évet éltem szállón. Az volt, hogy volt egy élettársam, és ő elbaszta. Befizettük a pénzt (*utal az egyik szállón fizetendő díjra*) és volt egy szőke hölgy – már nem hiszem, hogy ott van. Elsumákolta a hetvenötezer forintot a szállásra. Befizettük, és elsumákolták. És utána ki kellett költözni.
- **Értem. Hogy került először hajléktalan szállóra?**
- A nővérem már ott lakott annak idején, azáltal. Ez kedvezőbb volt. Utána volt egy élettársam, akkor miután otthagytam... mikor összejöttünk, akkor laktunk a testvérénél is egy ideig. Onnan megint visszakerültem Anyuhoz. Mindig Anyu jön a képbe (*mondja hangosan, vidáman*). Akkor tudom, hogy elkezdett gépezni. Megkapta a fizetést, az utolsó fillérig elköltötte... Anyu élettársa Utána én szállóra jöttem.
- **Ez tartott az édesanyja haláláig '98-ig, hogy hol édesanyjánál, hol szállón, vagy élettársnál lakott?**
- Igen, igen, igen. Utána Anyu meghalt. Akkor lett egy kapcsolatam, azzal tizenkét évig éltem.

- **Ő volt a leghosszabb kapcsolat?**
- Igen. Tizenkét év.
- **Mitől volt más, mint a többi? Mi tartotta ilyen sokáig össze önöket?**
- Hát ugye nem ivott, meg az utolsó időben mindig mindenhová ment. Ha valaki megkérte, hogy csináljon meg valamit, ő egyből ugrott, énvelem meg nem is hallgatott. Akkor sokáig ott laktak a nővéremék is, sokan laktunk együtt. Aztán a nővéremék visszakerültek a szállóra, én meg már untam. Odafogadta hárman a keresztlányomékat. Az nem volt jó, nyugodt életünk már nem is volt annyira megszakadt a kapcsolat. Egy szoba-konyha volt, egyszerűen nem volt saját életünk. Elmentem egy barátnőmékhez, ott voltam egy-két hónapig, aztán egy ismerőshöz költöztem egy évig. Akkor ott már mondták, hogy költözzünk el, és akkor az Aranka elintézte az egyik szállót (*utal a jelenlegi szociális munkására*), ott voltunk négy hónapig, és utána jöttünk ide. Ez azért jobb, mint a szálló. Ég és föld. Akkor aztán ő elintézte ezt a támcspot?
- **Mit?**
- Támcspot, amibe' benne voltunk.
- **Ja, TÁMOP. Igen.**
- TÁMOP-ot, és akkor úgy intéztük el az iskolát is. Megpályáztunk egy másik szállást, egy éve lakunk itt, még van egy évünk. De most azt akarjuk a párommal, hogy tovább keressünk szállást együtt. No így elmondtam az életem. Így jöttünk össze, a népkonyhán. Ott egy ilyen alapítványnak van a nappali melegedője, ahol lehetett enni. Odajártunk a barátnőmmel, mert nekem sem volt nagyon jövedelmem, és akkor úgy tudtuk megoldani az élelmezést. Mert annak idején lehetett járni mindenhová. Akkor lejártunk a Moszkva térre a „zsírosba”, úgy nevezték. Akkor eljöttünk ide ebédelni, elmentünk a barátnőmmel dobozolni. Ugye, hogy én dohányzom, hogy legyen egy kis pénzem dohányra, meg erre-arra, elmentünk dobozt gyűjteni. A mai napig is sokan csinálják, hogy dobozt gyűjtenek, és akkor vannak ezek a szelektívek, ahol két forint darabja, és akkor leadják, és akkor úgy. És akkor összejöttünk és összeköltöztünk, aztán voltunk albérletben is, a párom egy ismerősénél lakott és akkor odaköltöztem.
- **Párja mivel foglalkozik? Van most munkája?**
- Van neki, mert most úgy volt, hogy egy bevásárlóközpontban dolgozott, bevásárló kocsikat tologatott. Most kikerült volna Budaörsre, de oda meg nem tud kijárni. Három órát kellett volna neki utazni oda ki Budaörsre. Budaörs nagyon kint van, pláne ha reggelre menne. Innen az éjszakaival kellett volna indulni, aztán megvárni a következőt. Sok idő lett volna.
- **Értem. Testvéreivel tartja a kapcsolatot?**
- Igen, igen, igen.
- **Nekik hogy alakult az életük?**
- Hát a két bátyámnak jól. Az egyik bátyámnak nagyon jó élettársi kapcsolata van, kint lakik Sallán. A másik bátyám itt lakik (*utal a másik bátyjára*) a hét kerületbe', színházban dolgozik. A bátyám, az meg (*utal a harmadik bátyjára*) festőnél dolgozik. A két lány (*nővérei*) meg a húgom bent van szállón. A húgomnak van élettársa.
- **Gyerekek vannak-e?**
- Az egyik bátyámnak van egy, a másiknak van három gyereke. A húgomnak van három lánya. A Zsike nővéremnek négy gyereke van, a Piri nővéremnek egy lánya. A Piri nővérem lánya nem tartja velünk a kapcsolatot, nem tudom, hogy miért. Lekerült Somogyba, nagyon megváltozott. Hát a többi gyerek meg nem tartja velünk a kapcsolatot. ... *Papa! (kiált ki a konyhába a párjához) Mi a szakképzettséged? (kérdézi hangosan viccelődve a párját)*
- *Képesített könyvelő, statisztikus vállalati tervező. – válaszol a párja, Ferenc.*

- Hahaha *(nevet hangosan Katalin)*
- **És mit csinált ezzel a foglalkozással?**
- F: Én, semmit. Soha életemben. Ez csak arra volt jó, hogy ...
- K: Elmeséled, hogy jöttünk össze a népkonyhán? *(vág közbe Katalin)*. Tudod az volt, amikor kihívtalak az ajtó elé, és akkor mondtam neked, hogy „Szépfű.” Tudod, hogy mondtam neked, hogy szeretnék veled járni, és csak úgy, hogy hosszú kapcsolat?
- F: Nem azt mondtad, hanem: „Ha akarsz valamit, akkor csak hosszútávút!” *(idézi fel, kicsit túljátszva, affektálva)*
- K: Ha akarsz valamit, akkor csak hosszú távút, mert én már kinöttem a futó kalandból. És így jöttünk össze. *(mondja melegséggel a hangjában Katalin)*.
- **Akkor hasonlóan gondolhatta, ha belement a dologba *(mondom Ferencnek)*.**
- K: Se köpni, se nyelni nem tudott.
- F: Hát, igen és azóta együtt vagyunk. Hát panaszra nincs okom. *(mondja kicsit fojtott hangon)*. Többnyire azért megvan mindenünk, ami nekünk kell, hát a lakást kivéve. Ezért is próbálunk valamit.
- **Mikkel próbálkoznak?**
- K: Hát ugye a lakhatást a másik szállón, ugyebár, fizetjük az előtakarékoságot, aztán próbálkozunk majd a Kőrakás parkba is (Albérlok Háza van itt)... A Kőrakás Parkban van ilyen lehetőség, hogy Albérlok Háza. Harmincezeret kell befizetni, és akkor addig maradhatunk, ameddig akarunk. Ameddig tudjuk fizetni. Harmincezer, én úgy hallottam. Mert amikor én vártam az angol tanárnőmet, akkor ott mondta az egyik fiatalember, aki ott lakik, hogy a nejevel csak harminc ezret fizetnek.
- F: Jó, de az előzményeket nem mondta, hogy előtte mennyi kell, meg hogy kell. Itt is ugyebár az van, hogy a szállón– letelik a két év – mi most az egy évnél tartunk, meghosszabbították. Együtt kell ugyebár működni, az előtakarékoság, ezt rendezzük. És az előtakarékoságon felül úgy tudom, hogy fejenként adnak kétszáz negyvenezret. Ebből a pénzből, én úgy tudom, én a kis gyenge agyammal úgy gondoltam, hogy valami felújításra szoruló önkormányzati lakást megpályázhatnánk.
- K: állítólag azt mondja az izé – tudod, akivel beszéltünk, a Mátéval – hogy ősszel pont úgy jön ki a hosszabbítás, hogy ősszel lesz ilyen pályázat.
- F: Vannak az irodán, akik segítenek, hogy hogy kell megírni. Megírnám én, de ha már onnan megy a pályázat, akkor kegyesebbek, gondolom én.
- F: Azért csináljuk úgy, hogy jó legyen... *(mondaná tovább, de Katalin vele párhuzamosan hangosan mondja)*
- K: Gondolom, a szállón írnak egy nyilatkozatot, egy oldalt, hogy mi fizettük rendesen, amit kellett.
- **A TÁMOP-os programba hogyan kerültek bele?**
- F: Ezt én hallottam, én hallottam az egyik helyen, ahol jártunk régen – én legalábbis jártam – hogy az egyik srácnak mondta a másik szocialista munkás. Én elmentem ahhoz, megkérdeztem, mik a feltételek, papírok. Akkor én jártam ide-oda, és elintéztem.
- **Miben lett részük a TÁMOP-on belül? Mert van ugye képzés, támogatott lakhatás, meg munkalehetőség. Melyiket vették igénybe?**
- F: én végső soron semmit. Mert lett volna egy ilyen lehetőség, hogy elküldenek tanfolyamra, mint raktárvezető, és akkor azt mondták a szállón, hogy úgy gondolják, hogy nem nekem való.
- K: Túlképzett vagy! *(vágja rá)*
- F: Nekem van szakmám. Nekem van könnyűgépkedelői és targoncajogosítványom is. És akkor ők úgy gondolták, hogy nem. Érdekelt volna engem a számítástechnika, vagy akármi...

- K: azt nem tartották meg. Úgy hallottam, hogy a tizenhat szakmából a beszélgetést tartották meg. Vagy megtartották, vagy nem, amiből kaptuk az Erzsébet utalványt. Akkor intéztük el az iskolát az Imrével, én úgy kerültem az iskolába.
- K: Nyolc általános.
- **Mennyi volt hátra belőle? Sikerült befejezni?**
- K: Ott van, megmutatom a bizonyítványt (*megy a szekrényhez*).
- F: Persze, mert mondtam neki, hogy ő ide megy dolgozni, oda megy dolgozni. Mondom nem mész te sehová dolgozni nyolc általános nélkül, mert az egy alap.
- K: Itt a bizonyítványom, a büszke bizonyítványom (*mondja hangosan*).
- **Ez szép: Irodalom jeles, még a történelem is jeles, angol is jeles, informatika, fizika, földrajz is jó. A matek az közepes. Gratulálok! Ezzel már lehet nekiugrani egy OKJ-s tanfolyamnak is akár.**
- F: No de nyolc általános nélkül oda se lehetne menni, egy OKJ-sra se.
- **Akkor ez volt. Az angol az mi volt? Az iskolán belül volt?**
- K: Az angol az iskolában is volt. És akkor a Tóth Aladár felhívott, hogy nem-e akarok angolra járni. És akkor mondom, jó, elvállalom.
- **Ez az általános iskolai képzésen belül volt?**
- K: nem, ez külön volt, az angol óra, minden héten kétszer. Először úgy volt, hogy kedden és csütörtökön, aztán mondtam az Aladárnak, hogy én pont kedden és csütörtökön megyek az iskolába. Akkor meg legyen a hétfő meg a szerda. És akkor így, tehát hétfőn és szerdán jártam angolra, kedden, csütörtökön meg az iskolába.
- **Mikor kezdődtek a tanulások?**
- K: Szeptemberben. Nyáron beiratkoztunk és akkor szeptembertől, a külön angol pedig novemberben kezdődött, és addig tartott ameddig az iskola. Nagyon jó volt! A végén már csak egyedül jártam. Mert először hárman jártunk, aztán az egyik elment, akkor már csak ketten jártunk. Az egyik fiú az meg lemaradt. Valami Imrének vagy kinek hívták, akkor már csak én jártam.
- **Ha megszólítja az utcán egy külföldi, akkor már tud neki mondani valamit? (kérdézem mosolyogva)**
- K: Hát úgy nem nagyon tudok, de ha mondják azt, hogy mi merre van, azt meg tudom mondani. Mutatják a térképen, akkor én meg tudom mondani, hogy merre. Nagyon sokszor a metrót kérdezik, meg hogy hol van a Bazilika, meg a Nyugati. Ezeket kérdezik csak a turisták. Tegnap meg pont az Andrássy utat kérdezték. És akkor elmondtam neki, elmutogattam neki, hogy merre menjen. Azt lehet, mondani, hogy én az egy év alatt többet tanultam itt angolt, mint az iskolában. Az iskolában már nem is tartottak angolt. Mert vagy beteg volt a tanárnő, vagy nem tudott jönni, vagy ez, vagy az. Meg volt, hogy jött az angol tanárnő, mondta: „*Itt az anyag, nem tudom megcsinálni, de a külön angolon majd megcsináljátok!*” és akkor, amikor megcsináltuk, akkor bemutattuk, mit csináltunk. Majdnem egyformát tanultunk. (*Míg beszélgetünk, Ferenc óvatosan odébb húzza az asztalon heverő bizonyítványt, hogy ne legyen a hűtőből kivett üdítő üveg mellett. „A pára miatt”. – mondja, és utal arra, hogy az üvegre lecsapódott víz, lefolyik az asztalra, és nehogy eláztassa a bizonyítványt.*)
- **Jártak valamilyen TÁMOP-os csoportfoglalkozásra?**
- K: Tulajdonképpen volt kettő, meg két kirándulás is. Az egyiket Székesfehérvárra mentünk, a másikon Visegrádra. Akkor ő már nem tudott jönni. Voltak ilyen - mit tudom én – kézművescsoport. Meg csináltak raklapokból padokat. Akkor voltunk, amikor csináltak ilyen kerti bútorokat, utána nem is voltunk. Jaj, meg tíz napos önkéntes munkát lehetett végezni.
- **Az mi volt?**

- K: Én takarítottam, ő meg kertészkedett.
- **Nem bánná, ha önt is kérdezném?** (*Fordulok Ferenchez, miután már belemelegedett a beszélgetésbe*).
- F: Kérdezzen!
- **Az ön életútját is szívesen meghallgatnám.**
- Megkérdezhetném, hogy ez mire lesz jó?
- **Készül egy összesítő beszámoló a TÁMOP-os programról, és ebben a résztvevők életútjából részek, vagy egész interjúk kerülnek megjelenítésre, név nélkül, a tapasztalatok összegzésére vagy következtetések levonására. Szóval örömmel meghallgatom önt is, hogyan alakult az élete. Kemenesen született, ha jó emlékszem. Van testvére?**
- Igen, öten vagyunk, de senkit utol nem tudok érni. Apámmal néha beszélek telefonon. Tehát a facebook-on nem találom őket. Egy uncsimmal tartom a kapcsolatot, Budapest mellett lakik.
- **Testvérei nincsenek fent a facebook-on?**
- Nem, senkit nem találtam.
- **Ön hányadik a sorban?**
- A legidősebb, sorba jöttem utánam. Szép sorban jöttünk egymás után. Hát egy ilyen nagyközség volt Kemenes. Eljártunk iskolába, aztán hazafelé. El kellett látni a jószágot, kert, egyebek. Négy fiú, egy lány, az utolsó előtti a lány. Mi mindig gazemberek voltunk, állandóan foci, meg ide csavargás, oda csavargás. Akkor nem volt ilyen, hogy bicikli, meg ilyenek. Akkor, amivel tudunk, mentünk, ki a határba. Gyümölcsfák, amit el lehet képzelni. Mi például, például... iskolába kellett valami. A TSZ-nek volt zöldbabföldje, mi szépen szedegettük a babot, biciklivel toltuk fel a zsákokat, akkor még nem voltak ilyen gépek, és akkor a szomszédasszony, amit leszedtünk, kifizette kilónként, és akkor abból iskoláztuk be magunkat.
- **Ön hányban született?**
- 1970-ben.
- **És a testvérei?**
- '71, '73, '75, '76.
- **Akkor szép szorosán születtek egymás után. Akkor össze is nőttek?**
- Hát, én valahogy mindig kilógtam. Én voltam a legjobb tanuló, én ilyen hülye lelkis gyerek vagyok, magamra veszek mindent, megsértődök mindenben. Nem tehetek róla.
- **Testvérei mások?**
- Teljesen, teljesen. Hát ugye a nyolc osztály után hova menjek tanulni? Mert nem voltam én olyan rossz tanuló. Odafigyeltem, és egy négyest simán összehoztam. No és akkor hova menjek, merre? Apám ugye traktoros volt, anyám egy időben háztartásbeli, aztán dolgozott Kaposváron a gyárban. Akkor ugye nem volt központi fűtés, hazamentünk, fát kellett vágni. Egy tízszer tízes házban laktunk, végső soron egy szobában, akkor még nem volt nyári konyha. Utána nagy lett a porta, ki lett építve, lett nyári konyha, pince, garázs. Akkor apám csinált még istállót is. Tehát búbos kemence, kukoricagóré, tehát a szokásos. A disznók mindig ott vannak, a csirkék, tyúkok. Nagy kert, tehát a termelés. Hát aztán kezdődtek a gondok, én bekerültem Kaposvárra. A végén az lett, hogy szakközépbe mentem, közgazdaságiba, számviteli gazdálkodásra, és kollégiumba kerültem. Az egy merőben más élet volt, mint az otthoni. Ha nem láttam apámat, anyámat, azért az annyira nem viselt meg. Más értelemben vagyok lelkis. A helyzet az, hogy az öreggel sokat veszekedtünk így, hogy nőttem. Mert mindig volt valami baja velünk. Nem, hogy bántott volna minket. Nem. Elég volt annyi, ha veszekedtünk, felhúzta a szemöldökét, és úúú, már mentünk is. Szegény anyámon csattant. Szegény nem volt az, hogy: „*Mit hoztál haza az*

iskolából?” Jó, hát volt, amikor aláírta az ellenőrzőt. Apám félévkor meg év végén megnézte, és akkor tombolt. Jó hát nekem nem voltak olyan rossz eredményeim. És akkor ott tartottam, hogy engem a műszaki dolgok mindig érdekelték, a gépek, egyebek. Én autószerelőnek akartam menni. Mondtam apámnak, hogy bontóbolt volt és lesz, és abból meg lehet élni. „*De nézzél rám fiam, nézzél meg! Traktorozok, rajtam mindig koszos a ruha. Nézd meg a kezem! Mire jó? Tanuljál nyelveket!*” Nem mondott ő butaságot, semmit. „*Hogy akartok megélni?*” Mindig ezt hallottuk. Ugye aztán nekem elmesélték, hogy majdnem fél Kemenes a tótoké volt, a miénk volt. No és akkor az a kérdés, hogy miből építünk házat. Amikor én érettségiztem '88-ban, akkor a nagy szocializmus már ugrott. Ugye '89 rendszerváltás. Emlékszem érettségi után a legnagyobb keresetem nekem volt, 4000 forint plusz húsz százalék volt. Egy vadonatúj műszaki boltba. Jártunk nyári gyakorlatra, és akkor elintézték a dolgozók, hogy menjek oda dolgozni. Tök hülye voltam mindenhez. És akkor jöttek a videók, hűtők, mikrók, a Quelle cégnek volt ott egy kirendeltsége. Pesten kívül máshol nem is nagyon volt. Tehát ott tanultam el ezeket a dolgokat. Tévé, színes tévé? Hol volt addig színes tévé? Semmi nem volt. Kétkazettás magnó. Semmi!

- **Akkor a műszaki pályája hogyan alakult?**

- Akkor ebből ugye nem lett semmi.

- **Hogyan lett tovább? A szülei meghatározták, hogy mit tanuljon?**

- Ez megint érdekes volt. Mert én a kis koszos négyesemmel – ugye nekünk még kellett rendes felvételit csinálni – engem meg a kis koszos négyesemmel felvettek. Volt, aki színötös volt, azt nem vették fel a közgazdaságiba. Az országban a harmadik legjobb iskola volt. A színjelesek, a kitűnő tanulók azok úgy hullottak ott kifele. Még szerettem volna Kecskemétre repülőgép-szerelőnek elmenni, csak az meg nem adott érettségit, az meg azért lett kihúzva. Másodiknak Marcali lett beírva – gépszerelő, de az első helyre felvettek. No de én nem tudok egy irodában ülni. Én forgó-mozgó vagyok. Az öcsém elment festőmunkásnak. Kázmér öcsémet, azt nem is tudom, hogy valami szakmunkásképzőbe került, de kicsapták. A húgom Pakson tanult valamit, ő se végezte el. Zsolti öcsém Kaposváron mezőgazdasági gépszerelő lett, ő elvégezte. Én '89-ben megnősültem, osztálytársnőm volt a leányzó. Tizenhat éves korunktól együtt mentünk mindenhova. Érettségi után dolgoztam: '89-ben és na hát ment egy darabig. Műszaki eladó voltam, mert a munkaügyi osztály elintézte, hogy odamenjek dolgozni a megyei Vegyes Iparcikk Kereskedési Vállalathoz. Utána Piktör lett, vagy mi, nem tudom. Nekem még megvan a munkakönyvem, nekem az is megvan. Aztán ugyebár kreatív volt a leányzó, az Anita. Jött a rendszerváltás. Nem érttem egyet... Felvette az újrakezdési kölcsönt disznóra. Apámmal akkor sokat vitatkoztunk, hogy minek az, (meg „*mire mentek vele!*”). Akkor fizetni kellett: tanyabérlet, albérletre kellett, Kaposváron laktunk. Akkor kellett venni autót. Hát ugye kiadogatták ezt a pénzt, és a sertés aztán meg becsődölt, teljesen az egész országban. Na, mindegy nem is ez volt a legfőbb dolog. ... Jött a katonaság! Sehogy nem tudtam kibekkelni. Kistelekre kerültem. Szép kis laktanya, mire körbejárja az ember, fél nap. No, hát nem voltam rossz helyen, híradós században voltam. No de hát ott is csináltam mindent, csak hasznosat nem. Nekünk, híradósoknak nem volt olyan iszonyat. Ahogy költözött a dandár, a harmadik gépesített lövészdandár Debrecenbe, mi költöztettük át. Vagonírozni kellett, sorba átkerültek a századok. Debrecenről most is lehet hallani, a Kossuth, a harminchármason kifele, ott van a laktanya. Na, ugye akkor megromlott a kapcsolat. Egy fél évig bírta, járt ki törökbe, olaszba, piacoztunk már abból a pénzből.

- **A disznópénzből?**

- Igen. Kaposvárról Szabadkára: 70 kilométer. Mentünk ki a piacra, meg lehetett élni. Én voltam a hülye, mert akkor már nem dolgoztam, otthagytam a műszaki boltot két

év múlva. ... Hogy is jött volna össze, reggel, este. Bent voltunk ott egész nap. Jó, hívtak vissza másik boltba, de nem nagyon fűlött nekem akkor a fogam. Kijártunk akkor Jugoszláviába, onnan hordtuk a konyakot. Akkor az jó pénz volt. Na, szóval meglazult a kapcsolat. Ment világgá, én sem tudtam, hová, ő sem tudta, hogy én mit csinállok.

- **Mennyi ideig tartott a katonaság?**

- Egy évig. Addig húztam, míg csak egy évig kellett járni. Addig kértem a halasztásokat, hogy ne a másfél éves katonaságot kelljen letöltenem... Az lett a vége, hogy megszületett a gyerek, fiú. ... Na, ő megvan a facebook-on. Vele néha tartjuk a kapcsolatot. Csináltam a piacozást, ő otthon volt a gyerekekkel. Na, hozzátartozik a dologhoz, hogy összevesztek az anyjával. Lett volna lakásunk Kaposváron a Kanalas közben (*mondja mesterként büszkeséggel*) műemlék jellegű, nagyon jó hely. Volt az Anitának egy nagynénje, aki eltartást kötött az anyjával. Klárika néni meghalt, anyósom meg odajárt a lakásba, mert ott a házmester nagyon meg akarta szerezni a lakást. Műemlék jellegű volt, nem lehetett más, csak önkormányzati. Négy és fél méteres mennyezet volt. Egy nagyon jó lakás: ebédlő, konyha, fürdő, picic előtér, hatalmas szoba. No, aztán amikor a fiú megszületett, akkor végképpen nem lett ebből az egészből semmi. Onnan aztán gondoltam egyet, puff: egy téli nap – feljöttem Pest mellé. Na és ott voltam egy jó pár évig.

- **Bocsánat, egy kicsit lelassítok. A gyerek születése is előidézte a válást?**

- Teljesen kihűlt ott minden. Elhidegültünk, semmi nem volt köztünk. Ja és az történt, hogy én csináltam volna, hogy béküljön már ki az anyjával. Az egy éves korában még nem látta a gyereket. Amikor született a gyerek, az anyja oda akart költözni az ebédlőbe, a nagynéni lakásába, miután ő már meghalt. De a lakást ő kapta volna meg, mivel, hogy volt eltartási szerződés. Ha az anyja hagyta volna, akkor mi kötöttünk volna eltartási szerződést a nagynénjével. Mert az anyósnak volt lakása apóssal, egy másfél szobás. De ment volna a serte-perete, hogy: „*Ezt ne így csináld, azt ne oda tedd!*” De nyugodjék békében – ő már meghalt – full olyan volt, hogy mindenbe beleszólt. Ha főzött valamit az Anita, akkor, hogy azt ne úgy keverje, hanem amúgy. Szóval az a klasszikus... Szóval elváltunk. Öcsémek is elváltak. Ő festő volt. A festő szakmával nem lehet ilyen egyszerűen elmondani, hogy abból adódóan... ő maradt a kaptafánál, ő festett. Gondolom én – annyi esze biztosan volt – kint volt Németországban. Kint volt festeni, hazahozta a pénzt. Csináltak valami másik kuckót is. Most is Németországban van, ha van egy kis esze. Meg, hogyha valahol szét vannak a párok, abból úgyis gáz van, szerintem. A feleségét a húsüzemben ismerte meg. Született egy ikerpár, egy fiú, egy lány, Gáborka és Bettike. Múltkor telefonáltam apámnak, ő mesélt. Szerintem a távolság nem tett jót. Szerintem, aki nem így látja, az vagy nagyon hazudik, vagy nagyon téved. Engem is elvitt a katonaság. Mi végül elváltunk szépen, közös megegyezéssel. Erről hadd ne... tudnék sokat mondani. Ott találkoztunk egy ügyvéddel, hogy hogy csináljuk, meg mint csináljuk, mert így követelődött, meg úgy követelődött. Mondta, hogy hogy lehet leállítani. Nagyon egyszerűen leállítottam. Az én ügyvédem ismerte az Anita ügyvédnőjét. Azt mondta, hogy ő azért nem jön el, mert ismeri az ügyvédnőt. Együtt jártak egyetemre. Az ügyvéddel a vonaton ismerkedtem meg, ő mondta, hogy mit kell csinálni. Maradt a békesség, nem volt követelés.

- Nem osztoztunk, ottmaradt minden, én nem hoztam el a cuccaimon kívül semmit. Feljöttem Pest mellé, a nagynénémekhez, apám testvéréékhez. Gyerekkoromba' oda jártam nyaralni, én dolgoztam nyaranta a szalag-zsinór gyárba a faluban. Meg kerekeket javítottuk öcsémmel, középiskolás voltam akkor. Anyámnak is van két testvére Monoron például. De hát egyszer találkoztam velük, mert voltam busz ellenőr

a közelben.. Akkor pont nagybátyám ott volt. No, oda se járok, most már hozzájuk sem megyek el. Először elmentem a bulgár kertészetbe, na, hát a sok hülyeségem. Erről nem nagyon akarok beszélni... ital, ittas vezetés.

- **Elvették a jogsít?**

- Naná. Nekem már háromszor vették el. Nekem már külön kell kérelmeznem, hogy javító vizsgát tegyek. Megy az autó jogosítvány nélkül is. Nem az ott a baj, mindig az ital volt a baj. Volt, amikor italt árultam. Amikor rohadtul összevesztünk a nejemmel, akkor mindig nagyon iszok. Csak jönnek ilyen rohamaim, utána pauze. Most meg már úgy vagyok vele, hogy igazából nem is nagyon iszom. Ha meg iszok, akkor sört, úgyhogy a faluban Pest mellett – mikor ott éltem- az nem tett jót a dolognak egyáltalán. A nagynéném is megitta, az élettársa full alkesz.

- **Ők nyugdíjasok voltak már?**

- A nagynéném igen. Összeszedett valami tróger palit, mert meghalt a férje. Az egy korrekt csávó volt. Kirándultunk annyit, oldalkocsis motorral meg minden. Én annak idején szerettem ott lenni, csak hát lezüllött minden. Igazából akkor kellett volna egy ilyen hölgyemény ide mellém (*int a fejével Katalin felé*). Mert én belekóstoltam mindenbe, és nem voltak ám rossz munkahelyeim.

- **Mikor költözött a nagynénjéhez?**

- '94-ben valahogy. Még egy másfél évet együtt éltem a fiammal is. Utána meg róttam az utcákat valahogy. Aztán meg mondtam, hogy valamit csináljunk, mert ez így nem jó. Apám mondta, hogy: „*Gyere haza, fiam!*” Tudtam, hogy annak megint nincs értelme. Menjünk valamerre. Feljöttem, jó munkahelyeim voltak. Például voltam kalauz. Bocsánat, nem kalauz, akkor még vonatvezetőnek hívták. Nem én vezettem a vonatot, de én feleltem a vonatért. Aki a gépet vezette, az motorvezető. Én voltam a vonatvezető. Én olyan klasszul, a mai napig is szívesen emlékszem rá. Ha lesz annyi pénzem, elmegyek valami fizetős tanfolyamra. Nem arról van szó, én élveztem ott a tanulást, szerettem tudni, érdekel, hogy mi hogy működik és miért. Volt, hogy az oktatónak is elmondtam, hogy rosszakat mond a szerelvényel kapcsolatban, amikor a központba jártunk be tanfolyamra. Olyan szinten kellett tudni mindent, hogy mi a váltó, mik a berendezések. No, most elmondom a váltót (*kezdi büszkén*): A váltó olyan vágányba épített beépített szerkezet, melynek segítségével a vonat egyenesen vagy kitérő irányba terelhető. (*Katalin vicces, elismerő hangokat ad ki*). Akkor biztosított, meg félig biztosított berendezések, ilyeneket tanultunk, meg, hogy mi a jelzése ezeknek. Különböző jelzések. Azóta ezek már rég megváltoztak. Szerettem. Csináltam egy darabig. Aztán megint gáz volt. Fél év. No, mindegy. Akkor csináltam olyant... (*elhallgat*). Nem, mert ha csinálom, akkor nagyon csinálom. Olyan munkahely nem volt, hogy azt mondták volna, hogy egy tré munkaerő. Mi volt még... (*gondolkodik*) Voltam én buszon ellenőr. Én jól csináltam. Nem balhézok az emberekkel. BKV-ellenőri vizsgát is letettem jelessel.

- **És dolgozott is benne?**

- Nem, akkor át akartam menni HÉV-re, mert közben... ja, igen... hát a húsgyár. Ott meg összejöttem a második feleségemmel, . jóban vagyok vele a mai napig. Mama is találkozott vele (*utal Katalinra*), tartjuk a kapcsolatot.

- **Vele mikor ismerkedett meg?**

- Hát én úgy látszik, tíz évente esküdtem. (*nevetnek mind ketten*) '99-ben. Na, hát ott tényleg kettőnk között nem volt gond. Akkor a Dunakanyarban éltem Eszternél. Hát csak ott hiába volt nagy kert, nagy ház, ott volt egy ilyen – nekem nem jött be soha – ilyen fia, valami kamaszlányként szülte. Akkor hát, anyósommal, azzal sem jöttem ki. Külön lakrészben élünk, egy nagy kertes házban. Szegről-végről nem köztünk volt a gond. Csak én szeretek a magam ura lenni. Nem kell nekem senkitől a

kegyelemkenyér. Nekem nem kell. Ez ugyanolyan, hogy engem biztos nem látnak itt, se ezen a szállón, se máshol, hogy én egy darab hagymáért odébb mennék. Mert a szállón olyanok élnek... Nekem sem a hangyák cipelték össze, amim van. Én csinálom a dolgomat. Munka van, akkor is volt.

- K: Ott a másik szállón, nem lehet mozogni. Ugye ott nem kell fizetni, élnek, amiből élnek... Az a lényeg az egészben, hogy mikor én összejöttem veled, mi jól élünk, megvagyunk.
- F: Hogy jól élünk, azért az túlzás.
- K: Nem hogy jól élünk, de ami kell, az megvan.
- **Hogyan alakult tovább az élet Eszterrel?**
- K: Voltak a családi viták, akkor volt, hogy a nagynénéméknél laktunk, aztán volt, hogy visszamentünk.
- **A kamasz fiú is ment magukkal.**
- F: Az a mai napig is ott van. Az a mai napig is nem való semmire, legalábbis szerintem. Én így nem tudtam volna felnőni. Egy olyan tuty-tuty. (*mondja megvetően*). Dolgozott, haza egy fillért soha nem adott. Azon volt a családi veszekedés, mikor átment az Eszter, és jött vissza, láttam, hogy már vérzik a szeme. Láttam, hogy már gond van. „*Hogy mit egyen a legény?*” Ez volt a családban a legnagyobb tragédia: *Mit egyen a legény?* Mert a legény nem eszik, csak ezt, csak azt, csak pizzát. Hát szarok a pizzára, engem nem érdekel a pizza, engem a toroskáposzta... vagy a zsíros kenyeret is jobban megeszem, mint a pizzát. Én így nőttem fel. Ezek a mai kölkök, a McDonald's-osok, ezeknek nincs becsületük előttem. Megyünk a Mekibe, megyünk, megyünk (*mondja gúnyosan*). Akkor ott voltak még a sógoromé is, akkor ott is jött egyik gyerek a másik után, és akkor fogtam magam, vissza a nagynénémékhez megint.
- **Mennyi ideig élt az Eszterrel?**
- F: Hát egy olyan négy-öt évet. Velem többet nem lehet (*nevet*), ezek szerint.
- K: Dehogynem, csak érteni kell hozzá.
- F: Mondom, ott nem a leányzóval volt a gond. Ő most is helyt áll, pedig neki is nyolc általános van. Az élet az ...
- K: Az élet megtanít. (*vág közbe*).
- F: No, jó, hát most meghalt apósom is, nemrég. Most Eszter is összejött valami palival, aki jól átvágta, összejött egy sofőrrel. Volt, hogy felhívott, hogy balhé van azzal a csávóval. Megmondtam neki, hogy sofőrrel soha (*mondja nyomatékosan*). Semmi szín alatt! Én ismertem, én csináltam egy évig, tudom, milyenek, voltam én ellenőr. Olyan nagyon beképzelt általában mindegyik.
- K: Nem mindegyik.
- F: Tisztelet a kivételnek
- K: Miért, a nagybátyám is buszsofőr volt, és a mai napig is a feleségével van.
- F: Mondom: tisztelet a kivételnek (*mondja nyomatékosan*). No, mindegy, szóval nekem volt igazam. Mert akkor valami menyecskeért otthagya. Otthagya őt a nagy adósságban. Valamelyik hónapban beszélgettünk.
- K: Élősködött rajta.
- F: Élősködött? Felvette a rengeteg kölcsönt, utána elment egy másik nővel. Az adósság meg ott maradt a házon, jelzálogon.
- K: Azt mondta az Eszter – mikor legutoljára beszélgettünk – hogyha most eladná,
- F: Nem kapna érte semmit (*fejezi be a férfit a mondatot*).
- K: De kapna érte... de annyi izé a kölcsön miatt, hogy menne a bankba, neki nem is maradna semmi.
- F: Én mondtam neki a temetésnél, hogy van ott 300 négyszögöles kert. Minden van benne, a ribizlitől a rengeteg szőlő, ilyen fa, olyan fa. Homokos. A fia arra is lusta,

hogy kimenjen a kertbe és leszakajtszon valamit magának. Mi van azzal a kerti munkával? Nekem más, én másban nevelkedtem.

- **Amikor az Esztertől elment, akkor visszament a nagynénjéhez?**

- Igen, és akkor hát ott ugyebár ... könnyű Katikát táncba vinni. Ott éldegéltem napról napra, utána nagynéném az meg is halt. Elvitte az ital szépen. Az élettársa vitte a sírba. Fél tüdeje volt a nagynénémnek, de imádtam azt a nőt amúgy. Csupaszív volt. Csak ha a párja megitta abból a szutyok borból, akkor úgy berúgott, hogy kiabált és a fél falu hallotta. ... Hát volt, hogy hetente hívtunk rendőrséget a párjára. A rendőrség már volt, hogy mondta, hogy legközelebb ki sem jött. Olyan dolgai voltak – most nem tartozik ide – hogy még ha családon belül is vannak, akkor sem lehet azt megengedni. A piálása, az okoskodása. Magyarul mondva egy élősködő volt. Mondtam is neki: „*Mi vagy te? Egy parazita vagy te!*” No, meghalt a nagynéném, igazából ez van. Úgyhogy már nem evett. Hetekig, hónapig nem evett. Nagyon sovány volt. Nekem volt egy külön szobám. Ugyanúgy volt tévém. Vettem magamnak ezt, azt, amazt. Már annyiszor megvettem magamnak mindent. Munkakerülő nem vagyok, de ez így ebben a formában (*úgy csinál, mintha üveget emelne a szájához*) ez, ha nem is aktívan, de passzívan mindig beleszólt a dolgokba.
- Igen. No, igen akkor bejöttem Pestre. Akkor azt sem tudtam, hogy mi merre hány méter, mit merre kell intézni? Akkor az egy másik korszak.
- 2006. Igazából én is majdnem meghaltam. Dolgoztam én a egy gyárban. Ott is megtanultam mindent, az üvegfúvósortól a remixig, az üvegmosótól kezdve mindent tudtam
- Én dolgoztam éjjel-nappal, nem volt gond. Akkor a nagynénémnél mentek azok a mindennapos balhék. Én meg azt a szutyok bort nyomtam. Az nem tett jót, semmit. Akkor az volt, hogy egyik reggel megyek ki a vécére, és semmi előzmény nélkül vér volt mindenféle.
- Nem tudtam, hogy mi történt. Annyi volt a szerencsém, hogy bementem a nagynénémekhez, és mondtam, hogy mi van. Akkor az orvos pont a szomszédban volt, két házzal odébb.
- Előző este én valahol Csepelen voltam dolgozni. Aztán kimentem haját mosni. Ahogy behajtottam a fejemet, behánytam a kádba. Nem tudtam, hogy mit hányok ki, mert én nem igen ettem már egy hete, csak a tütü. A kedves csöves elvtársak is emiatt hálnak meg. Akkor jött a doki, hívták a mentőt. Egy csomó vér elment. Még valahogy megfürödtem.
- Alvadtt vért hánytam, nem tudtam, hogy mitől. Gőzöm nem volt. Ugyebár nem volt normális kajálás, nem kellett. Aztán bevitték a kettes belklinikára, hogy van egy nyombélfekélyem, és az vérzett. Megállt a vér a gyomromban, az jött ki. Akkor ... tán még Indiából is voltak ott orvosok. Hogy hogy történt, mint történt. Kérdezték, mennyit ittam? Mondom: *Nem szoktam, csak most egy hétig behúztam. Kaja nem nagyon volt.* Tükrözés, meg mit tudom én. Nyolc napot voltam bent. Adtak hat egység vért. Ez azt jelenti, hogy a fele vérem elment. Úgyhogy így állva nem is tudtam menni. De a lábamon mentem ki a kertkapuhoz a kettes Klinikán. Úgy mentem, hogy mentem öt lépést, és akkor nem kaptam levegőt. Ott akkor nagy csodámra jártak, mert én már második nap már fogtam az infúziós állványt, és mentem teaért. És akkor nézték, hogy ki ez a barom. Nyolc nap múlva kijöttem. Nem is az orvosok, hanem az ápolónők mondták, hogy ha egyszer még ide visszakerülök, akkor tudom, hogy hol végzem? Hogy akkor nekem annyi!
- A hülye agyam, nem tud az ember normálisan élni egy civilizált életben vagyunk, nem? Nem tudtam normálisan élni. Elkezdtem, pénzem volt, s akkor ennek majdnem köszönhettem, hogy stiglic. Azóta ilyen gondjaim nem voltak.

- K: Nem is lesz, mert nem is engedem.
- F: De amúgy sincs velem gond. Sörözök, ha iszok.
- K: De akkor is eszel előtte, ami fölszívja.
- F: Ebből bármikor lehet valami. Ez csak egy lábjegyzet volt.
- K: Mi úgy vagyunk veled, hogy mi szépen megvagyunk, reméljük sokáig.
- F: Aztán itt kitanultam a dolgokat Pesten, hogy hova lehet menni, mit hol intézhetek. Egyik szállóra mentem, már tudtam, hogy van ilyen, egy ismerőstől hallottam.
- K: Pesten nagyon sok mindent meg lehet tanulni, hogy mi hol van. Nagyon sok mindent. Még nem is kell mondani, jön, megy az ember, ki van írva, elolvassa, és tudja.
- F: Akkor van egy egyházi közösség, ahová mentem, a KEK. Ott nagyon sokat segítettek. Pesterzsébeten vannak, egy ilyen családi házban vannak, ott a Gubacsi pusztá felé. Na, ott nagyon sokat segítettek.
- **Hogy került hozzájuk?**
- F: összeismerkedtem ilyen kandúrokkal, aztán ők mondták, hogy ide menjünk, oda menjünk, ott meg lehet fürödni, mosni. Engem akkor sem láttak soha koszosan. Még a mai napig is kapcsolatban vagyok velük. Például, akivel együtt voltunk vagy négyen-ötven, abból egy emberrel nem tudom, hogy mi van. Akikkel együtt lógtunk. Utána, hogy ki mit csinált, nem tudom. Voltam kint a KEK-ben, megtudtam, hogy a Pista most halt meg, a Józsi elütötte egy kamion a Népligetnél. Az Imi az nagy hülye volt, az már régen meghalt. Az is majdnem meghalt, le volt bénulva, kikupálták. Úgy nézett ki, mint egy ember. Elmentünk reggel, ott rendbe szedtük magunkat. Nekem most is vannak ott ismerőseim.
- **Baráti szálon tartja velük a kapcsolatot, vagy a hit vonalán érdeklődött.**
- F: Ja, hát én azt nem mondtam, hogy amikor ugye elkerültem a BKV-hoz, ott bementem az unokatestvéremmel – ő is egy nagy keresztény lett. Ő is volt minden – kurválkodott, meg minden. Hogy miket csinált, neki ezt nem kellett volna. Egy szem gyerek volt, imádták. Ő aztán ugye megtért. Ők a pünkösdistákhoz járnak. Én is jártam oda szorgalmasan Budapesten. Az uncsimnak – ő lány – a férjének van valamilyen képzettsége. Szegedre járnak, ő azóta – mi van most – facebook-on szoktam vele csetelni. Most a férje ilyen beteg, meg olyan beteg. A nagy semmittevés.
- **Kiről beszél?**
- Az unokatesómról. Hogy ilyen beteg, meg olyan beteg. Mert ők kimentek Kemenesre, hogy meghalt a nagynéném. Nagy balhé volt ott, mert volt ott a nagynénémnek egy kertje, és még a ház is belelógott. Ő azt hitte – az unokatestvérem – hogy van egy rakat gyereke, és majd ő akkor megváltja a világot. Egy sajátja volt, azt is kamaszon szülte, meg még van hat a férjétől. Egy nagyon jóindulatú ember, de hát annyira ennek a hitnek szánta magát, csak az evés, az imádkozás, hol dolgoztak, hol nem. Pest mellett laknak, a nagynénémnél, ahol éltem. Azért is kellett eljönnöm, mert ők jöttek, szedtek szét mindent, azonnal. Hát ugye a gyerekek, ők már ott laknak. Küldött át fényképeket róluk. Hát ők megvannak. Kemenesen nem tudom, hogy mik a lehetőségek.
- **Amikor rendbejött a KEK-nél, utána mi történt.**
- Az még a nagynénémnél volt. Amikor feljöttem Pestre kerestem magamnak szállást, munkát.
- **Hol lakott?**
- Mindenfelé. Egyszer-egyszer előfordult, hogy nem volt hol aludnom, de én utcán sosem aludtam, inkább állomáson. Vagy olyat csináltam, amikor nagyon zsizsa volt a fejem, hogy kóboroltam egész éjszaka. Na hogy kint aludjak a szabadban, olyan nem volt. Hat, nem... nyolc éve élek Pesten. Ha valaki akar munkát, az talál magának.

Olyan nincs, hogy nem. Rajtam jókat röhögtek mindig, mert tudták, hogy én mindig keríték munkát magamnak, gyorsan kerítettem munkát, és gyorsan váltottam. Mert mindig volt egy kis drink, és akkor annyi. Most is azért át akartak helyezni, de nem fogadtam el. Történetesen én találtam egy üveg konyakot. Nem én ittam meg, közvetve nem. Közvetetten van közöm, mert a többieket megkínáltam. Tudniillik a gyerek bejött piásan, aztán már rohadtul látszott rajta. Szóltam is neki, hogy „Lacikám, ezt nem kéne így!” Járt a liter konyakra, mint a jó kútra. Kiszúrták a biztonsági örök. Én meg csak azt néztem, hogy hol vannak a biztonsági örök. Akkor őt aznap kihajították. Másnap én még bementem dolgozni, aztán hazajöttem, és szól a telefon, hogy másnap már nem kell mennem, keresett a nagyfőnök. Nem akarnak kirúgni, hanem áthelyezni egy másik bevásárlóközpontba. Aztán csináltam én olyanokat a mostani helyemen, hogy reggel hattól délután kettőig három ember munkáját egyedül csináltam.

- K: Lassan már megyünk babám.

- F: Mehetsz tőlem.

- K: Tudod, fél ötkor a fogászat.

- F: Tőlem odamehetsz négy órákor is.

- K: Még ráérünk babám, fél ötre kell menni (*három óra van*).

F: Úgyhogy ilyeneket, hogy fogászat. Nekem nincs lukas fogam sem. Én mindenhová elmentem. Targonca jogsit úgy tettem le a Munkaügyi központon keresztül. Akkor dolgoztam az építőiparban. Ugyebár laktam a XI. kerületben, egy ilyen semmirevaló leányzónál.

- **Pesten milyen munkákat vállalt még?**

- Takarítás, építőipar, gépkezelő.

- **Mik voltak a hosszabb munkái, amik hosszabb ideig tartottak?**

- Hosszabbak? Talán a Volánnál, meg a húsgyár.

- **Azok mennyi ideig voltak?**

- Egy évig volt, aztán megszűnt a cég.

- **Akkor gyakran változott a munkahelye. Általában ön kezdeményezi a váltást?**

- Mikor, hogy. Ami most van, most sem akartak kirúgni. Aztán most se csináltam volna sokkal tovább, mert napi harminc kilométert talpalni, az sok. Az rendben van, hogy nem vagyok egy csont sovány. Aztán elmentem Bécsbe plazmát adni. Hát még mindig nem haltam éhen. Hát ugye akkor laktam együtt egy sráccal. Na de hát ott is ugyebár az ital a gond. Meg ő sem csinált semmit. Ahogy az a lakás kinézett. Én rendbe tettem, ki lett takarítva, rendbe szedve. A galéria úgy nézett ki, hogy húúú.

- Ott is laktam egy másfél évet.

- K: Többet, mert én is egy évet voltam ott.

- F: Akkor voltam ott kettőt. Ott is ilyeneken akadtam ki, hogy tudom is én, hajnalban elmentem Bécsbe, hazajöttem délután négykor, ő még akkor ott döglik az ágyban. Én az ilyeneket, az ilyen tohonya semmirevaló trógereket nem szeretem. Menjenek a levesbe. Mindenkinek van két keze, dolgozzon.

- **Kikkel tartja a kapcsolatot, kikre számíthat?**

- F: Kikre? (*Válaszként magára mutogat*)

- **És ön?** (*kérdezem Katalint*)

- K: Egymásra.

- **Mások? Család? Barátok?**

- F: Uncsimra se. Én nem megyek senkihez. Magamban meg tudom oldani, akkor megoldom. Úgysem segít senki. Én nem járok senkinek a nyakára. Nekem az elvem, hogy sose kérjek mástól.

- **Nemcsak anyagi dolgokra gondolok, hanem mondjuk baráti kapcsolattartásra. Összejárások, közös programok.**
- K: Nincs.
- F: Kivel? Én az előző szállón sem mentem ki a többiek közé, mindenki olyan nagy tudású volt, megmondta a frankót. Akkor meg mit keresnek ott?
- **Még egy kérdésem lenne így a vége felé: Ha visszatekintenek az elmúlt egy évre, akkor mi az, amire szívesen gondolnak vissza.**
- K: Az iskola, az nagyon jó volt, oda szerettem járni, nagyon jó volt, a társaság, a tanárok. Van bizonyítványom, megvan a nyolc általánosom.
- **Hát önnek?**
- F: Semmi. ... *(kis szünet után folytatja)*. Na, ez a hely jó, hogy ide bekerültünk, ez a szállás, még egy évet itt lehetünk, aztán jó volna önkormányzati lakást nyerni, és az embernek mégis a saját zugában lakni.
- K: Igen, igen, ez jó hely.
- F: meg azért vásároltunk apránként, ezek a műszaki cikkek is az elmúlt időszakban jöttek össze: tévé, laptop, hűtőszekrény, mikro. Dvd-k. Hogy minek annyi? *(mondja legyintve)* Szóval, ha megyünk tovább, már lesz mit vinni magunkkal.
- K: Meg a hangfalat is megcsináltad olyan menőre.
- F: igen, hogy több hangfalból jön a hang, ha nézzük a tévét. *(mutatja a falra szerelt hangfalakat)*.
- *Igen. Hát köszönöm az idejüket, és a beszélgetést. Sok sikert kívánok a továbbiakhoz.*
- Köszönjük szépen, mi is.